

ΙΛΙΟΣ

5

ΙΟΥΛΙΟΣ 1945 * ΑΘΗΝΑΙ ΤΣΩΡΤΣΙΛ 14 * ΤΗΛ 21-886

ΙΛΙΟΣ: ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ * ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ * ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΤΟΠΙΣΜΟΣ * ΚΡΙΤΙΚΗ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΣΜΟΘΕΩΡΙΑΣ * ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ * ΒΓΑΙΝΙ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ * ΤΙΜΗ 10 ΔΡ. ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΥΣ. 30 ΔΡ. ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΙΠΟΥΣ * ΕΥΘΥΝΗ: Κ. ΟΛΗΓΓΙΟΣ

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΡΧΩΝ

Πόσον πραγματική είναι η βάση της δυαδικής πολιτείας, αποδεικνύει το γεγονός της έγκραθι-δρύνεωςπραγματικού αιώνατου οικονομικού ρυθμιστού εις την Ελλάδα. Ο κ. Βαρβαρέσσος ανέλαβε την ανωτάτην υπεύθυνον αρχήν εις το οικονομικόν πεδόν, είναι κατ'ουσίαν όμοίτιμος πρόεδρος, άλλ' όνομάζεται «άντιπρόεδρος» κατά τυπικήν πολιτειακήν οικονομίαν.

Τώρα, αν η ουσία των πραγμάτων ακολουθήση φυσιολογικά και άνεμπόδιστα την ύφανση της καταστάσεως, άναποτρώτως θ'άναπτυχθή ό σωτήριος άγών ίσορροπίας μεταξύ των δύο ανωτάτων άρχόντων. Αν δηλαδή ό Οικονομικός άρχων έχη εις χείρας όλας τās σχετικές υπηρεσίας (Υπουργ. Οικονομικόν, Έργασίας, Συγκοινωνίας, Ναυτιλίας, Γεωργίας, Έκδο-

τικήν) ώς άπόλυτος υπεύθυνος, άπομείνουν δέ εις άπόλυτον εϋθύνην του «πρόεδρου» τής Κυβερνήσεως αί άλλαι κρατικές υπηρεσίες (που άποτελούν έν τώ συνόλω των την έθνικήν άγωγήν), τότε οι δύο άρχοντες θέλουν άναποτρώτως άντικρουσθή με την καλύτεραν δυνατήν σαφήνεια και θέλουν άναγκάως άχθή εις τó άσφαλέστερον ρυθμιστικόν άποτελέσμα.

Υπάρχει πάντως η πρόληψις του «προβαδίσματος», κακή κληρονομία τής έπιμόνου ένιστικής διαθέσεως, που εις τó άστικόν μόν κράτος δίδει τά πρωτεία εις την έθνικο-άτομικήν έννοιαν, εις δέ τó σοσιαλιστικόν κράτος δίδει τά πρωτεία εις την οικονομικο-κοινωνικήν έννοιαν. Η πρόληψις αύτή, που δικαιολογεί την ύπαρξιν του ένός ανωτάτου, άκατανόητως ρυθμιστικού και συγχρόνως άνευθύνου προσώπου, είναι πιθανόν νά φέρη μοιραία προσκόμματα εις τόν άγώνα ίσορροπίας των δύο άρχων και έπομένως του πο-

λιτειακού σκάφους. Ακόμη και αί λέξεις παίζουν τόν ρόλον των εις την διαμόρφωσιν των ζωτικών καταστάσεων και αν ό οικονομικός ρυθμιστής έλέγετο «όμοίτιμος πρόεδρος» (όπως είναι), θά έχάνοντο εκ του μέσου πολλά έμπόδια.

Έν πάση όμως περιπτώσει, τó γεγονός είναι ότι η σιδηρά πραγματικότητα των δύο άρχων του κυβερνοϋν πάντοτε την ζωήν και την δημιουργίαν, έξεδηλώθη μόν ήδη (υπό τύπον βέβαια κάπως πειραματικών και όχι άμιγής, αλλά πάντως βεβαίας «ύψης») εις τó έλληνικόν πολιτειακόν πεδión, όπου μαινεται η φοβερωτέρα τρικυμία, θά κάμη δέ, κατά τās ταπεινάς μας προβλέψεις την εμφάνισίν της και εις άλλα σημεία τής ταραγμένης γήϊνης έπιφανείας, έως δτου μίαν ήμέραν συνειδητοποιούμενη και άποσαφηνιζομένη πλήρως, θά άποτελή τó κανονικόνκαθολικόνκαινόμον, πρós όριστικήν έξοδον τής ανθρωπότητος εις τόν λιμένα τής ανθρωπιστικής τάξεως.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

Τό ανθρωπιστικό σήμα. Τό σύμβολο τής ανθρωπιστικής ιδέας είτε σαν ένωση που τρέφει και συντηρεί την ιδέα, είτε σαν ώργανωμένην πολιτείαν που τής δίνει πλαστικό σχήμα και λειτουργική πνοή, παρουσιάζεται σαν ένας δι-κέφαλος άετός, πλάσσεια παλιά, έμφαντική και ώραία. Άριστερά τó σπαθί, ή έλα, οι όρμες ή ύλη, ή μάζα, ό νομος ό οικονομικός, τών «πραγμάτων». Δεξιά δ σ'αυρός, ή χάρις ή πρηνότητα, ό λόγος, ό θησαυρός των ιδεών, ή αξία του ώργανωμένου ήθικού προσώπου.

Αγώνας ίσορροπίας ανάμεσα στα δύο θεμέλια στοιχεία καθ'ώνων νά σταθερώση τή ζυγαριά του δλοκλήρωμένου όντος και ένας όδοντωτός τροχός, σύμβολο των πρακτικών κατακτήσεων τής επιστήμης, ιδίως των μηχανών, άπαλλάσσοντας τόν άνθρωπο απ' τó βιοποριστικό καταναγκασμό, πετυχαίνει κεντρικά τόν ανθρωπιστικό σκοπό τής ευημερίας και τής ψυχικής γαλήνης.

Οι μηχανές. Οι μηχανές είναι η κεντρική έλπίδα τής ανθρωπότητας. Κθε μηχανή που παρουσιάσθηκε, όχηκε από τή σταθερή προσπάθεια του άνδρ που ν' άπολυτρώθι από τó άγος του καταναγκαστικού βιοπορισμού. Ο ανδρώπιος νους έπιτελεί τόν ύπεροχον άδ-ο τής άπολυτρώσεως γενώντας τά πειθήνια κ'ί όδολα αυτά μετ'άλληνα κλάσματα και έμφυχόνοντας τα με τήν «ένεργειακή» πνοή τής άγαθής φύσεως. Η μηχανική αύτή κοσμογονία έχει άμεση συνόρτηση με την ανθρωπιστική ιδεολογία. Διότι ό καταναγκαστικός βιοπορισμός ύπήρξε πάντοτε πλήρη του κοσμου, διαρκής «διαμορφή», μόνιμη αίτια μίσους και δυνάμεις. Αύτός ύπήρξε άνεκαθεν ή άφορητή που κάνει τόν άγώνα τής ίσορροπίας στα άτομα και εις πολιτείες όδοντρού «αί τασχί». Λοιπόν τόν άγώνα αυτόν θα τόν άπαλύη και τελικά θα τόν άρησει ή μηχανή, άφίνοντας όριστά πάνω στή γή πολιτείες ανδρώπων φυσιολογικά και όδίαστα ίσορροπων, «άνθρωπισμένων».

Η Δημοκρατία. Έχουμε πολλών ειδών δημοκρατίας. Οι διάφορες έννοιες, με τις όποιες οι άνθρωποι συνεννοούνται, μοιάζουν με χημικές οξυζωσες θαλμίνες σε μπουλάκια με μία τικέττα κολλημένη απ' έξω, όπου αναγράφεται ή αντίστοιχη λέξη. Αύτες οι οξυζωσες με τόν καιρό και ανάλογα του κλίματος όπου βρίσκονται μπορούν νά συντηροϋνται καλά ή νά παθαίνουν διάφορες ζυμώσεις και ν' αλλοιοϋνται. Όταν αλλοιωθούν, τότε ή λέξη απ' έξω δεν άνταποκρίνεται πιά στο περιεχόμενον του όχησίου. Αυτό συμβίνει και με τή «δημοκρατία». Τή οξυζωσία τήν έφτιαξαν οι φιλελεύθεροι άρχαίοι. Έλληνες και ήταν: κυριαρχία του «δήμου» πραγματοποιούσιν με τήν «εκκλησία του δήμου», όπου ό δήμος (=λαός έλευθέρων) νομοθετούσε και ρύθμιζε τή λειτουργία τής πολιτείας. Η οξυζωσία μπίχε στο μπουκαλάκι, πήρε τήν τικέττα της απ' έξω, «δημοκρατία», και άφέθηκε σε χρήση όποιου ήθελε. Τώρα έχουμε αλλοιώσεις: άγγλική δημοκρατία, άμερικανική δημοκρατία, σοβιετική δημοκρατία και πληθος άλλες δημοκρατίες σκόρπιες σ' όλη τή γή. Δυσκυρότερες αλλοιώσεις τρεχούν τήν προσοχή: ή «άστική» δημοκρατία και ή «σοσιαλιστική». Είναι αλλοιώσεις σβαστάς μορφής. Η χρήση των ένδεχομένων έχει και τó δηλητηριώδες. Κάτι όποτον έχει άναπτυχθή μέσα και εις τας δύο, ώστε νά γίνουιν κακόν φάρμακα. Υποσώμεθα ότι αυτό είναι, ούτε λίγο, ούτε πολύ, τó έπικράτο μικρόβιον του μοναρχισμού. Μάλιστα. Έως εκεί έφτασε ή αλλοίωση, ώστε άντι-άγνος και όγεινούσιν οξυζωσες νά μεταπίση εις όδρατικώτατον δηλητηρίον. Σημερινή άστική ή σοσιαλιστική δημοκρατία είναι βεβαίως μοναρχισμός. Φαίνεται εκ πρώτης όψινως παράξενο και όμοιο. Άρχει νά συλλογιστή κανείς καθάρά τις δισκίες άρχές και τούς σκοπούς του άστισμού και του σοσιαλισμού και νά ιδή πώς πραγματοποιούν τήν πο-

λιτείαν των. Τό πλέον παράξενον είναι ή «σοσιαλιστική δημοκρατία» (έως τις σοβιετικών σοσιαλιστικών δημοκρατιών), όπου δημοκρατία θά πη: άναγκαστικόν και άδιαπέραστον επί πινής θανάτου πλαίσιον άρχων, έκλογαί εξ ύποδείξεων και επί ένός (!) και μοναδικού «νομίμου» κόμματος, και άρχων ένας ίσός (Στάλιν, Ζυχαριάδης), άπόλυτος και άλύγιτος, όχι λοιπόν άπλώς μοναρχα, αλλά καθαυτό άπολυταρχα. Δοιπόν όρθόν είναι, όπως εις μίαν μερίδα άποδίδεται, ό χαρακτηρισμός μοναρχοφασίστες, και εις τήν άλλην ν' άποδοθί ή δικαίος χαρακτηρισμός μοναρχοκομμουνιστες. Η δέ «δημοκρατία» νά μείνη σαν άπραχάωμένη έννοια, δίνοντας τή θέση της στον γνήσιό της άπόγονο, τή νσα δημοκρατία, που δεν είναι άλλο, πρξ ό ανθρωπισμός.

Ανθρωπισμός και γυναίκα. Φαντασθήτε πρós στήμην έναν άντρα ό σύτρηχο και ρωμαλέο, που του έχει άνατεθή ή περιποίηση εις ός θηλάζειντος έρέφους. Και εις άντίθεση φαντασθήτε μία γυναίκα κ'αλλήγραμμη και άφράτη, που φορεί σκρατωτική στολή, πηλίκι και βελσκαται έπικεφαλής πλαμικής μονάδας. Ποιά εικόνα από τις δύο θά σας άφίση τελικά άπεράχτο από ένα αίσθημα τ'όλαχίττον δυσανασχετήσεως; Κάποια άρμονική τάξη ύπάρχει στα έγκα ενός ώρισμένου πλάσματος τής δημιουργίας. Η γυναίκα έχει ν'άσχοληθί με τήν έμπορφιά με τή μητρότητα και τή νηπιαγωγία. Ο άντρας με τήν άντρεία και τόν οικονομικό άγώνα. Έμεις ό «προσοβευτικός» ζήλος των άνήμωρων και πραγματικά «καθιστερημένων» τής ζωής (λέξεις και έννοιες χρησιμοποιοϋνται όπως βολεί τή σύγχρονή διανοητική παράκρουση) έσπρωξεί τή γυναίκα θέλοντας και μη στο σίβη των σκληρών άγώνων. Παλεύει τó άτυχο πλάσμα με μαρτυρική έγκρατέρευση στο έργοστάσιον, στο έμπορικόν, στο γραφειόν, στην τράπεζα, στο έπιστημονικό

τραπέζι, και τώρα στον ίδιο τόν πόλεμο, κάνοντας άπεγνωσμένες προσπάθειες άντρείας. Και μέσα της θαμνάει με πικρό και άποκαρδιωτικόν τρόπο τά γυναικεία της φυσικά ένστικτα, διατηρώντας πάντα τήν έλπίδα, άδυσστη έλπίδα, μιάς φωλιάς ξυστής, ειρηνικής, γλυκειάς, κοντά σ' έναν άντρα και σε μικρά άγαπημένα πλασματάκια τής λαχταριστής σάρκας της. Έκει στο έργοστάσιον και στο έμπορικόν και στο γραφειόν και στην τράπεζα και στο έπιστημονικό τραπέζι και στον πόλεμο, όπου κάνουν τις άπεγνωσμένες προσπάθειες άντρείας, ενώ όνειρεύονται τó σπιτικό τους διαίλειο, δίπλα τους ζούν και άναπνέουν και μιλούν οι άντρες. Και κανείς απ' αυτούς δεν ντρέπεται.

Τό πνευματικό προλεταριάτο. Καλά, τó εργατικό προλεταριάτο τó έννοσθμν ταλοσπάντων. Μά πνευματικό προλεταριάτο πώς νά έννοηθί; Διότι βέβαια θά πρέπει νά ύπάρχη στή μέση «έκμεταλλεύση». Ποιά είναι οι έκμεταλλεύτες των διανοουμένων, που τούς κλέβουν τήν «δραχμήν» τους; Οι έκδότες; Και όταν χαθούν αυτοί απ' τή μέση και άναλάθη τó κράτος (έλα οι άθροπει δηλ.) νά έκδίδουν νά διανοητικά παράγωγα των διανοουμένων, τότε ποιός θα είναι ό έκμεταλλεύτης και ποιός ό έκμεταλλεϋόμενος; Άλλά που ντροπή τώρα. Είναι αίσθημα κατ'δικαιοσύνην από την δόλδαμνην κίρκινη ζωή. Η ουσία είναι μία: ν' άρπαχτή απ' τά χείρια των άξίων ή άμιγής τής αξιούσνης τους, νά ζευτή ή ανθρωπότης δλόκληρη σαν ένα κτήνος στο μαγκανοπήγαδο τής παραγωγής, νά φραχτούν όλες οι πηγές τής γνήσιας όμορφιάς και τής άγνής και έλευτερής σκέψης και άντι του προσώπου οι άνθρωποι ν' άφήνουν άκάλυπτα μόνον τά δύο στοιχεία του πεπτικού σωλήνος των. παρακαλούμε νά μάς συγχωρηθί ή έκφραση: αυτό άκριβώς είναι ό βαρναλικός κωλάντερισμός και ό καζαντζακικός φαλλισμός.

Ἡ ἐβραϊκὴ διάνοση ἀνέβηκε ψηλά ὄσο κι ἡ ἑλληνικὴ. Τὸ γνήσιο νόημα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, σὰν μιὰ ἰσορροπία σὲ δυὸ ἀκατάλυτες δυνάμεις, τὸ ἐπίασε μὲ ὅση ρώμη μπορεῖ ν' ἀναπτύξῃ ἢ ἀνθρώπινη σκέψη. Βλέπει πάντα τὸν ἀγώνα συλλειτουργικῆς ἀρμονίας καλοῦ καὶ κακοῦ, ποὺ μένει σὰν ἕνας ἀπαρασάλευτος ρυθμικὸς παλμὸς τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς. Νά, δείγματα τῆς φλογερῆς αὐτῆς ἀληθείας, παντοεινὰ καὶ ὀριστικά, φωνῆς τοῦ ἐξαίσιου χοροῦ τῶν προφητῶν.

Λαὲ μωρὲ καὶ ἀσύνετε.

Μάτια ἔχετε

καὶ δὲ βλέπετε, αὐτὰ καὶ δὲν ἀκούτε! Δὲν εἶδατε πῶς μῆκαν ὄρια στὶς θάλασσες μ' αἰώνια προσταγὴ νὰ μὴ τὰ ὑπερβῶν; καὶ τὰ κύματα τοὺς ἀναταράσσονται καὶ μουγκρίζουν, μὰ πῶς πὲρὶ δὲν κατορθώνουν νὰ φτάσουν; Δὲν εἶδατε πῶς πέφτει ἢ βροχὴ στὴν καιρὸ τῆς καὶ κρατιῶνται οἱ διωρισμένους ἐβδ'μάδες τοῦ θερισμοῦ; Οἱ ἀνομίες καὶ οἱ ἀδικίες σας; θὰ ἐμποδίσουν καὶ αὐτὰ καὶ καθὲ ἀγαθὸ ἀπὸ σὰς. Ἐπλήθυναν ἀναμεσά σας οἱ ἀσεβεῖς; στήνουν παγίδες καὶ πιάνουν ἀνθρώπους. Στὰ σπίτια τοὺς φωλιάζει ὁ δόλος, γι' αὐτὸ καὶ πλούτισαν καὶ τράνεψαν. Πάχυναν, γυαλίζουν ἀπὸ τὸ πάχος τους. Ἀδικοῦν καὶ καλοπερνοῦν. Σάστιμα καὶ φρίκη κατάνησε ὅλη ἡ γῆ καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς δεσπόζουν ὄδηγοι τυφλοί. (Ἰερμίας ε).

Ἐσεῖς ἀκούτε ψεύτικα λόγια ποὺ δὲ σὰς ὠφελοῦν. Κλέβετε, σκοτώνετε, μοιχεύετε, παύνετε ψεύτικου ὄρκους καὶ πιστεύετε σὲ πράγματα ποὺ οὔτε τὰ ξέρετε. Πῶς ζῆτε μέσα στὸ ἱερό αὐτοῦ σπιτί, ληστεῖς; Ἡ ὀργὴ θὰ ἐξευθῆ ἑπάνω σας καὶ ἐπάνω σὲ κάθε ζωντανὸ πλάσμα καὶ σὲ κάθε δέντρο καὶ σὲ κάθε καρπὸ τῆς γῆς. (Ἰ')

Ἐξαιτίας τῶν βδελυγμάτων σας, θὰ καταδικασθῆτε οἱ γονεῖς νὰ φάτε τὰ παιδιά σας καὶ τὰ παιδιά τοῦ γονεῖς σας. Οἱ ὑπόλοιποι θὰ σκορπισθῆτε στοὺς τέσσερες ἀνέμους. Ἐμιάνατε τ' ἄγια μὲ τίς μιχρές σας πράξεις, λοιπὸν θὰ συντριφθῆτε, λύπη καὶ ἔλεος δὲ θὰ σταθῆ ἀπὸ σὰς. Τὸ τρίτο ἀπὸ σὰς θὰ πεθάνῃ γιὰ ἀρρώστια καὶ ἀπὸ πείνα, τὸ ἄλλο τρίτο θὰ πέσοι σκοτωμένοι ἀπὸ ρομφαία καὶ τὸ ἄλλο τρίτο θὰ σκορπισθῆ στοὺς τέσσερες ἀνέμους καὶ τὸ μαχαίρι θὰ τρέχῃ πίσω τους. Θὰ γίνετε ἐρμημὰ καὶ νεροπῆ τῆς γῆς, παράδειγμα τιμωρίας. (Ἰεζεκιήλ ε).

Ἦρθε τώρα τὸ τέλος σου. Θὰ πέσῃ ἐπάνω σου ἡ ὀργὴ καὶ θὰ κριθῆς κατὰ τὰ ἔργα σου. Νά, φάνηκε ἡ μέγερ' ὁ ραβδὶ ἐβραῦλε πρῶσινα ἀλλά, τὸ μῖσος βλάστησε, ἡ βία γιγαντώθηκε. Κανεῖς ἀπ' αὐτοὺς δὲ θὰ σωθῆ καὶ κανεῖς δὲ θὰ μείνῃ νὰ πενήθη. Ὁ καιρὸς ἦρθε, ἡ μέρα ζύγωσε. Κανεῖς δὲ θὰ μωρέσῃ νὰ σταθῆ στὰ πόδια του ἀπὸ ὄσους βρίζονται μὲς σ' ἐπὶ ἀνομία. Οἱ σάλπιγγες σάλπισαν καὶ ὅλα ἐτοιμάστηκαν. Τὸ μαχαίρι εἶν' ἀπ' ἔξω, ἡ ἀρρώστια καὶ ἡ πείνα μέσα: ὅσοι βρίσκονται ἔξω θὰ πέσουν ἀπὸ μαχαίρι, κι ὅσοι εἶναι μέσα θὰ χαθοῦν ἀπὸ πείνα καὶ ἀρρώστια. Κι ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς ξεφύγουν, θὰ γυρίζουν στὰ βουνὰ καὶ θὰ θηρῶνουν καθέννας γιὰ τὸν ἑαυτοῦ. Ὅλα τὰ χέρια θὰ παραλύσουν κι ὅλα τὰ γόνατα θὰ διαλυθοῦν σὰν τὸ νερό. Ἡ φρίκη θὰ τοὺς τυλίξῃ καὶ τὸ αἶσχος θὰ κυθῆ σ' ὅλα τὰ πρόσωπα. Τὸ χεῖμα τους θὰ τὸ πετᾶνε στοὺς δρόμους καὶ θὰ εἶναι τὸ χρυσάφι τους σὰν ἀκαθαρσία: τὸ χρυσάφι τους δὲ θὰ μωρέσῃ νὰ τοὺς λυγρῶσῃ τὴν ἡμέρα αὐτῆ. Θὰ συντριφθῆ ἡ ἐπαρση τῶν ἰσχυρῶν. Ὁλεθρὸς ἐρχεται. Θὰ ζητοῦν εἰρήνη καὶ δὲ θὰ βρισκουν. Συμφορὰ στὴ συμφορὰ θὰ πέφτῃ (ζ').

Σὺ εἶσαι ἡ γῆ ποὺ δὲν καθαρίστηκες καὶ βροχὴ δὲν ἔπεσε πάνω σου τὴν ἡμέρα τῆς ὀργῆς. Στὴ γῆ αὐτῆ συνωμότησαν σὰν λιοντάρια πὺ μουγκρίζουν, ἀρπάζουν καὶ τρώνε τίς ψυχές. Γέμισαν ἀπὸ θηρωτρὸς καὶ πολυτίμα εἶδη. Πλήθυναν τῆς χυρῆς καὶ τὰ ὄργανά. Στὴ γῆ αὐτῆ ἀθετήθηκε ὁ νόμος καὶ βεβηλώθηκαν τὰ ἱερά. Στὴ γῆ αὐτῆ οἱ ἄρχοντες εἶναι σὰν λύκοι, ποὺ ἀρπάζουν, χάνουν αἷμα, ἀφανίζουν γιὰ νὰ αἰσχροκερδήσουν. Στὴ γῆ αὐτῆ ὁ λαὸς κάνει ἀπάτες, ἀρπαγές: ὁ

πτωχὸς καταδυναστεύεται καὶ ὁ πλούσιος τρέφεται μὲ αἷμα. Λοιπὸν ἡ γῆ αὐτῆ θὰ λυώσῃ μὲ φωτιὰ ὀργῆς. (κβ).

Ἄλοιμόν σας, ἐσεῖς ποὺ ἀντὶ νὰ βόσκετε τὰ κοπάδια, βόσκετε σεῖς οἱ ἴδιοι πάνω σ' αὐτὰ Τρέφεστε μὲ τὸ πάχος τους καὶ γνύνεστε μὲ τὸ μαλλί τους. Δὲν κοιτάξατε πορὲ νὰ δυναμώσετε τὸν ἀσθενικό, νὰ γιαιοτρέψετε τὸν ἀρρωστο, νὰ βάλετε ἐπίδεσμο στὸν πληγωμένο. νὰ ξαναφέρετε τὸν παραστρατισμένο, νὰ ψάξετε γιὰ τὸ χαμένο. Ἄλλὰ μὲ βία καὶ μὲ σκληρὸ ἔργα ἐδεσπόσατε πάνω στὰ πρόβατα. Καὶ σκόρπισαν καὶ ἀγρίεψιν καὶ κανεῖς σας δὲν ἔξευε νὰ

ΦΩΝΗ ΒΟΩΝΤΟΣ

τὰ συμμαζέψῃ. Γι' αὐτὸ ἀκούσιε: Ἡ κρίση εἶναι κοντά. Καλὰ καὶ κακὰ πρόβατα θὰ κριθοῦν. Μερικὰ ἔβροσαν τὴν καλὴν βοσκή καὶ τὴν ὑπόλοιπὴν τὴν καταπατοῦσαν μὲ τὰ πόδια τους. Ἐπιναν τὸ νερὸ ὅσο ἦταν καθαρὸ καὶ ὕστερα τὸ τάραξαν καὶ τὸ φέλωναν μὲ τὰ πόδια τους. Πάχυναν, ἐπλοῦσαν μὲ τὰ πλευρὰ καὶ μὲ τοὺς ὄμους καὶ κερατίζαν μὲ τὰ κεράτὰ τους τ' ἄλλα τὰ πῶ ἀδύνατα, ὅπου τὰ σκόρπισαν ἔξω. Γι' αὐτὸ θὰ κριθοῦν. Ὁ ἀφανιστοῦν τὰ πορῆ, ὥστε νὰ ζήσουν εἰρηνικά τὰ καλὰ πρόβατα. Θὰ πέφτῃ γιὰ χάρη τους ἡ βροχὴ στοὺς καιροὺς τῆς. Τὰ δέντρα θὰ δίνουν τὸν καρπὸ τους καὶ ἡ γῆ τὰ ἀγαθὰ τῆς καὶ αὐτὰ θὰ εἶναι ἀσφαλισμένα στὸν τόπο τους. Θὰ συντριψῶ τὰ δεσιὰ τους καὶ θὰ τοὺς ἐλευθερώσω ἀπὸ τοὺς τυράννους των. Δὲ θὰ εἶναι πιά λάφυρο τῶν ληστῶν καὶ τὰ θηρία δὲ θὰ τοὺς κυνηγοῦν, ἀλλὰ θὰ ζοῦν μὲ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια (λα').

Δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια, οὔτε ἔλεος πάνω στὴ γῆ. Ἐπιπορξία καὶ ψευτιά, φόνος, κλεψία καὶ πορνεία πλημμύρισαν, αἵματα πάνω στὰ αἵματα! Γι' αὐτὸ ἡ γῆ θὰ πενήθη! Θὰ τρώνε καὶ δὲ θὰ χορταίνονται, θὰ πορνεύουν καὶ δὲ θὰ πληθαίνουν. Ἡ πορνεία καὶ τὸ κρασί τοὺς πῆραν τὴν καρδίαν. (Ῥση δ').

Οἱ ἄρχοντες κατάνησαν σὰν αὐτοὺς ποὺ καταπατοῦν τὰ οἰκόπεδα. Ἀπάνω τους θὰ κυθῆ ἡ ὀργὴ σὰν κατακλυσμός. (ε').

Ἡ ὄρα ποὺ θὰ ὀρθῆ ἡ δικαιοσύνη εἶναι κλονισμένη, καθὼς εἶναι κλονισμένη ἡ ὄρα τῆς ἀγῆς. Θὰ ὀρθῆ σὰν βροχὴ, σὰν τὴν ὄρμη ἢ τὴν πρῶμην βροχούλα ποὺ πέφτει στὴ γῆ (στ').

Σ' αὐτοὺς πὺν ὑπερφανεύτηκε ἡ καρδιά τους, θὰ πέσῃ ἡ φρενὴ ὀργῆ θὰ παρουσιασθῆ σὰν λιοντάρη, σὰν παράδη ποὺ παραμυθεύει, σὰν ἀρκούδα ποὺ τῆς πῆραν τὰ μικρά. Ἔτσι θὰ κατασπαρχοῦν. (γ').

Ποῖος εἶναι σοφὸς καὶ νιώθει τὸν ἴσιο δρόμο; σ' αὐτὸν πέφτει δροσιὰ κι ἀνθίξει σὰν κρῖνο καὶ σὰν δέντρο τοῦ Λιβάνου ἀπλῶναι τίς ρίζες του. (ιδ').

Ρημάτῃς ὁ κάμπος, πένθος ἔχει ἡ γῆ, γιὰτὶ ἀφανίστηκε τὸ σιτάρι, στέγνωσε ὁ χυμὸς τοῦ σταφυλιοῦ, χάθηκε τὸ λάδι. Ὁρηγῆστε γεωργοί, κλάψτε ἀυτελουργοί, πάει ὁ θερισμός. Τὸ ἀμπελί ξεραθῆκε, ἡ σικιά ἀφανίστηκε, ὅλα τὰ δέντρα καταστράφηκαν ἢ ἡ ροδιὰ καὶ ἡ μηλιά καὶ ὁ φοίνικας, καθὲ χαρὰ ἐβύσε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ἄλοιμόν, ζύγωσε ἡ ἡμέρα τοῦ δλέθρου. Στενάζουν τὰ ζῶα, ἀδημονοῦν τὰ κοπάδια ποὺ δὲν ἔχουν βοσκή, ξεραθῆκε καθὲ πηγὴ καὶ ἡ φωτιὰ ἔκαψε τίς βοσκές. (Ἰωήλ α').

Σαλπῆστε καὶ ἀλαλάξτε, ἄς τρομάξουν ὄλοι ὅσοι κατοικοῦν στὴ γῆ ἔφτασε νά, ἡ ἡμέρα, ἡ σκοτεινὴ ἡμέρα, ἡ σκεπασμένη ἀπὸ σύννεφα καὶ καπνοῦς. Νά, ὁ μεγάλος στρατὸς προβάλλει καὶ ἀπλώνεται καθὼς ἡ ἀγῆ πάνω στὶς κορφές τῶν βουνῶν. Τέτοιος στρατὸς οὔτε στήθηκε οὔτε θὰ σταθῆ σὲ γενεές γενεῶν. Φωτιὰ πηγαινέει ἐμπρός του καὶ φωτιὰ ἀκολουθεῖ πίσω του. Τίποτα δὲ θ' ἀφήσουν. Τρέχουν σὰν γοργὰ ἄλογα καὶ ἀκούονται πὺν πηδοῦν στίς κορφές τῶν βουνῶν σὰν κρότος ἀμαξῶν καὶ σὰν ὁ θόρυβος τῆς φωτιᾶς ποὺ καίει τὴν καλαμιά. Ὁ ἀνεμῶν στὰ τεῖχη, θὰ μῶν καὶ θ' ἀπλημμύρισουν τὴν πολιτεία, ἀπὸ παράθυρα καὶ πόρτες θὰ μπαίνουν σὲ κάθε σπιτί. Ἡ γῆ θ' ἀσεισθῆ προστὰ τους, οἱ οὐρανοὶ θὰ τρέμουν Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη θὰ σκοτεινιαθοῦν καὶ τ' ἄστρα θὰ χάσουν τὸ φέγγος τους. Μπροστὰ τους θ'

χάρη

Μὲ σκότωσαν, ψαχούλεψαν τίς τσέπες μου, σκουπίσαν τὰ μαχαίρια τους στὰ ρούχα μου καὶ φύγαν, πάνε, ἡ νύχτα τοὺς κατάπιε.

Σὰν ἔπαθα ν' ἀκούω τὰ θήματά τους, σάλεψα μέσα στὸ κορμί μου, ἀμπώχτηκα κι ἀνοίγοντας ἔβγα α.

Ἰτ' ἔθ' αὖ λίγο κοίταξα μὲ γνοιάση τὸ τενωμένο ἐκεῖνο ὄψωμο πρῶμα μὲ τὸ σκόταδι ἀνάκατο καὶ παίονον ας τὰ μῆτιν μου προνώρησα. [Τὸ τί ἦθελα νὰ κάμω, ποῦ δὲ πῆγα νὰ δὲν τ' ἔβρισε ὁ ἐπιτοῦς μου, θούληρη δὲν ἦταν οὔτε ἀσπῆση, οὔτε οὐσία τῆς σκέψης στὸ ἀνερπ' χρυσοκίτρινο αὐτὸ σῶμα — τὰ εἶχε φρεῖ πιά ὅλα ἐκεῖνα τὸ μαχαίρι.]

Ἄνεθκα μὲ θῆμα ἀργὸ, πέρασα τὸ γεφύρι ἐρημο, φωτισμένο ἀπὸ δυὸ φῶτα, ἕνα σὲ κάθε του ἄκρη, καὶ στὸ δρόμο ἐμπῆκα ποὺ τραβᾶε στὴν ἀγορὰ. Ἰφύριζε ὁ κρῦος ἀέρας στίς γυνιές τῶν κοιμισμένων μαγοζῶν.

Φύνηκαν τώρα ἐκεῖ τὸ βάθος μῖας ταβέρνας τὰ τζάμια, πὺν κοιτοῦσαν ψάχνοντας στὸ σκοτάδι φωτισμένα. Πῆγα κοντὰ καὶ κοίταξα ἀπ' τὸ τζάμι [κοτὰ α ἔτσι, σὰν κάποιος ποὺ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ τίποτ' ἄλλο].

Ἦσαν μέσα.

Σ' ἕνα τραπέζι ἀτρογγυλὸ μπροστὰ ἐκαθόνταν, τὸ πρῶτο τους ποτήρι ἐπῖνον μόλις. Μὲ πρόσωπο σὲ μένα ἦταν στραμμένος ὁ ἕνας, τοῦ ἄλλουνοῦ ἔβλεπα τίς πλῆτες.

[Μιὰ περιέργεια παγμὲν ἦμουν μὲν χκα, στεγνὸ ρομπὸ μὲ τέτοιο ἕνα ἐλατήριον ἀκόμο ἕλος μιὰ ἀπορία νεκρῆ σὲ θάλασσα γυαλί, σὲ ὠρικό δόλυμιο σχῆμα.]

Στὸ τζάμι κολλητὸ τὸ μούτρο ν' εἶχε νὰ τον ποὺ αὐτὸς σηκώνοντας ν' ἀδειῖσεν τὸ ποτήρι, ἀνάβλεψε καὶ μὲ εἶδε.

Ἄπὸ τὰ χέρια τοῦ ἔφυγε, τὰ μῆτια διπλα ἀνοίγει καὶ ἀπὸ ἀκουμπιστῆρι τῆς καρέκλας του γέρνει.

Τιγὰχτὴ ὁ συντροφὸς του, τρέχει ὁ κάπελας καὶ ἄλλοι πελάτες.

Τὴν πόρτα τότε ἀνοῖξα ἐγὼ καὶ ἤσυχκα μῆκα, Κανέννας δὲ μὲ πρόσεξε. Προχώρησα στοὺς μαζεμένους πὺν ἔλο πολυλούσανε νὰ συνεφέρουν κείνον, ποῦ ἦταν τώρα στὸ χῶμα τῆς ταβέρνας σφισσισμένος.

Δὲν εἶχ' ἄμωσ σκοπὸ νὰ ζωντανεύῃ. Μὲ ζήτη ὁ συντροφὸς του ὠγωνίζοταν, τὰ χέρια τοῦ τριπῆ, νερὸ τοῦ ὄριχνε κρῦο στὰ καὶ στὸ στήθος τὸ ἀνοιχτὸ του. [μούτρα Ὅλοι ἦσαν τρομαγμένοι.]

Καὶ κείνη τὴ στιγμή ἔγινε καὶ τ' ἄλλο: ὡς ἦταν ἰδρωμένος ἀπ' τὸ μῶτο, ποὺ πλεμῶσε μάτια τοῦ συντρόφου τὸ αἷμα νὰ ζυπήνηση, σῆκωσε νὰ σφουγγῇ ἀγομαχώντας μὲ τὸ μαγκιὸ τὸ ἄγριο του τὸ μούτρο. Κι ἀνασφάχνοντας τὸ βλέμμα μὲ εἶδε τότε ἀνόμεσα στοὺς ἄλλους.

Τὸ σπῆμα ἀνοίγει, δέλει νὰ φωνάτῃ, μὰ ἡ φωνὴ κολλάει στὸ λάρυγγά του καὶ πέφτει καὶ σφισσιστῆ καὶ κείνος πάνω στὸν ἄλλο.

Τότε ἔλο κοκκαλώσανε, σοστῆσαν. Καὶ μὲ τοὺς δυὸ θαλῆσαν νὰ παλεύουν, τὶ ἐπάσαν; φαρμακώθηκαν; Καὶ κάποιος ἔπιασε τὸ ποτήρι, ποὺ εἶχε ἀκόμη κρασί, καὶ τὸ κοιτοῦσε στὸ φῶς.

— Στὸ φαρμακετὸ νὰ τοὺς πᾶσι! Εἶπαν κι ἀμέσως ἐπίσαν καὶ τοὺς σῆκωσαν. — Ποῖδ' ἀνυπερέσει; Τέλος τοὺς πῆγαν. Κι ἐγὼ ἀπὸ κοντὰ — κι οὔτε μὲ πρόσεξε κανεῖς.

Ὁ φαρμακοποιὸς κι ἕνας γιαιτρὸς ποὺ θρέθηκε, ὅτι ἤξερον τὸ ἔκδμαν. Ὑστερα εἶπε μὲ ἀπόφραση ὁ γιαιτρὸς: — Εἶναι πεθαμένοι!

Δὲν εἶχ' ἄδικο ἔκείνη τὴ στιγμή δηλαδὴ θγαίνον. Σταυρώσαν οἱ ματιές μας [μὲσ' ἀπ' τὸ χάος. Σὰν νὰ κυμάτισε κόκκινο αἷμα νεο, ζεστὴ μιὰ πνοὴ, θλαστοῦ ν' ἀνθίζαν μὲ χάρη ἰωνική, κι ἕνα χαλιόγελο στὰ χεῖλιά νὰ ζημῶναι] κι ἦσαν μαζί μου.

Ὁ, Κύριε, Κύριε! Ὡς πηγαίναμε στὸ δῶμα τῆς νυχτὸς οἱ τρεῖς, ἐγὼ στὴ μέση, εἶπαμε τόσα, χόρτασε τὸ πνεῦμα μας, ποῦ ὄρκαμε τὸ ἐξαίσιο αὐτὸ κέφι!

ἀποσβολωθοῦν οἱ λιοί. Μεγάλη καὶ τρομερὴ θὰ σταθῆ ἡ ἡμέρα αὐτῆ, ποῖδ' ἂν μωρέσῃ νὰ τὴ βεστάξῃ; — Μοῦ ὅταν ἠδίψα τῆς δικαιοσύνης ξεχειλίση, τότε οἱ βουσκὲς τῆς ἐρήμου θὰ βλαστήσουν, καθὲ δέντρο θ' ἔφρη τὸν καρπὸ του, ἡ βροχὴ θὰ ξαναπέση καθὼς πρῖν στὸν καιρὸ τῆς, τ' ἀλώνια θὰ γεμίσουν καὶ οἱ ληνοὶ θ' ἔξεχελίσουν κρασί καὶ λάδι. Τὰ βουνὰ θὰ σταλάξουν γλυκὺς καὶ οἱ λόφοι θὰ τρέξουν γάλα καὶ ὄλες οἱ πηγές: θ' ἀναβλύσουν. (β').

Ἐξαιτίας τῆς ἀνομίας σας θὰ τιμωρηθῆτε. Μποροῦν δυὸ νὰ πηγαίνουν μαζί ἀν δὲν εἶναι σύμφωνοι; Θὰ βουχηθῆτὶ μὲσ' ἀπὸ δάσος ἀν δὲν μυριστῆ κονηγι; Θ' ἰβγάλη φωνὴ ὁ σκύμνος στήφωλιά του, ἀν δὲν ἀδρῶξῃ καί; Μπορεῖ νὰ πέση σὲ παγίδα πουλί, ὅπου πουλιὰ δὲν ὑπάρχουν; καὶ σηκώνεται παγίδα ἀν δὲν ἔχη καίε πισμένο; Μπορεῖ ν' ἀκουστῆ ἡ σάλπιγγα τοῦ πολέμου στὴν πολιτεία καὶ νὰ μὴν πτοηθῆ ὁ λαός; Γίνεται συμφορὰ σὲ πόλη ποὺ νὰ μὴν εἶναι δικαίη τιμωρία; Λέγονται λόγια προφητικὰ χωρὶς νὰ εἶναι ἀντίλαλος τ' οὐρανοῦ; (Ἄμω; γ').

Ἀκολουθοῦν: Μιχαῖας, Νασὺμ, Ἀβακούμ, Σοφονίας, Ἄγγατος, Ζαχαρίας, Ἐλισσαῖος.